

„Az Isten-probléma emberi probléma... olyan teljes probléma, amelyre megoldást mindenki egész életével ad” (Sartre). (15) Isten-problémáját Teréz is az életével oldotta meg. Azzal, hogy a szürkét, a semmitmondót szeretetével átitatva Istenhez emeli, természetfölöttivé avatja a mindennapokat. (16) Istennel való találkozásának helyévé és idejévé az evilágot és a jelen pillanatot teszi; ezzel a ma keresztényének, a világ felé forduló kereszténynek az eszményképét mintázza meg.

„Partra juttat bennünket” — mondotta róla XXIII. János. (17)

15. J.-P. Sartre: „Gide vivant” id.: Szabó Ferenc (Az ember és világa, Róma, 1969, 48-49. old.)

16. Daniel—Rops, Un combat pour Dieu, Fayard, 883. old.

17. Les annales de Sainte Thérèse de Lisieux, juillet-août 1963, p. 3. ref. P. Stéphane Piat, id. m. 363. old.

LISIEUX-I SZENT TERÉZ

SZEMELVÉNYEK A „C” KÉZIRATBÓL

...mindig vágytam arra, hogy szent legyek, de jaj, mikor a szentekkel összehasonlítottam magam, mindig megállapítottam, hogy köztük és köztem ugyanaz a különbség, mint az égbevesző hegycsúcs és a hitvány homokszem között, amelyen a járókelő lába tapos; ahelyett, hogy elcsüggedtem volna, ezt mondtam magamnak: a Jó Isten nem sugallhat megvalósíthatatlan vágyakat, törekedtem hát életszentségre kicsinységem ellenére is; nagyobbá tennem magam lehetetlenség, el kell viselnem magam olyannak, amilyen vagyok, minden tökéletlenségemmel együtt; de meg akarom keresni a módját, hogy az Égbe jussak, és pedig egy kicsi, nagyon egyenes, nagyon rövid, egy egészen új kis úton keresztül. A találmányok századában élünk, most már nem kell fáradságosan róni az emelet lépcsőit, a gazdagoknál előnyösen helyettesíti ezt a lift. Én is szeretnék egy felvonót találni, hogy Jézusig emelkedjem, mert túlságosan kicsiny vagyok ahhoz, hogy a tökéletesség meredek lépcsőfokait járjam. Utbaigazítást kerestem tehát a szent könyvekben a felvonóra, vágyaim tárgyára vonatkozólag, és ezeket a szavakat olvastam le az Örök Bölcsesség ajkáról: Ha valaki EGÉSZEN KICSI, jöjjön hozzám. Én tehát jöttem, megsejtve, hogy megtaláltam, amit kerestem, és tudni akarván, én Istenem, hogyan bánz azzal az egészen kicsivel, aki felel a te hívásodra, tovább kutattam, és íme, ezt találtam: *Mint ahogy az anya ringatja gyermekét, úgy vigasztallak meg én téged, keblemen hordozlak majd és térdemen ringatlak téged.* Ennél gyengédebb, ennél dallamosabb szavaknak soha nem örvendett még a lelkem; a felvonó, amelynek egészen az Égig kell emelnie engem, a té két karod, ó Jézus! Ehhez nem szükséges nagyobbodnom, ellenkezőleg, az kell, hogy kicsi maradjak, egyre inkább azzá legyek. Ó, én Istenem, Te megcségyenítetted a reményeimet, én pedig irgalmadat akarom megénekelni.

*

Szeretett Anyám, ön nem félt azt mondani egyszer, hogy a Jó Isten megvilágosítja a lelkemet, sőt, hogy *évek* tapasztalatait adja nekem... Ó, Anyám! *túlságosan kicsiny* vagyok ahhoz, hogy hiú lehessen most, és ahhoz is *kicsiny* vagyok, hogy szép mondatokat gyártsak azért, hogy ön azt higgye: nagyon alázatos vagyok: inkább egészen egyszerűen elismerem, hogy a Mindenható nagy dolgokat vitt végbe isteni Anyja gyermekének a lelkében, s a legnagyobb az, hogy megmutatta neki a *kicsinységét*, a tehetetlenségét. Szeretett Anyám, ön jól tudja, a Jó Istennek úgy tetszett, hogy sokféle megpróbáltatást bocsásson a lelkemre; sokat szenvedtem, mióta a földön vagyok, de ha gyermekkoromban szomorúan is szenvedtem, most már nem szenvedek így többé, hanem örömben és békességben; én igazán boldog vagyok, hogy szenvedek. Ó, Anyám, ismernie kell a lelkem minden titkát ahhoz, hogy ne mosolyogjon, mikor ezeket a sorokat olvassa, mert ha külszín után ítélünk: van-e kevésbé megpróbált lélek az enyémnél?... Ó hogy ha láthatóvá válnék az a megpróbáltatás, amely miatt egy éve szenvedek, milyen megdöbbenést keltene!

Kedves Anyám, ön tud erről a megpróbáltatásról, de mégis tovább beszélek róla, mert nagy kegyelemnek tartom, melyet az ön áldott Perjelsége alatt kaptam.

A múlt évben a jó Isten megadta azt a vigasztalást, hogy a húsvéti böjtöt teljes szigorában tarthassam meg, soha még ilyen erősnek nem éreztem magam, és ez az erő egészen Húsvétig kitarított bennem. De Nagypénteken Jézus meg akarta adni nekem a reményt, hogy nemsokára láthatom őt az Égben... Ó! milyen édes számomra ez az emlék!... Miután éjfélig maradtam a Sírnál, visszatértem kis cellánkba, de éppen csak hogy párnára tettem a fejemet, mikor úgy éreztem, mintha valami hullám hömpölyögne, hömpölyögne bugyborékolva egészen az ajkamig. Nem tudtam, mi az, de azt hittem, hogy talán meghalok és a lelkemben eláradt az öröm... De mivel a lámpánkat már elfújtam, azt mondtam magamnak: várnom kell reggelig, hogy megbizonyosodhassam boldogságom felől, mert úgy rémlett, hogy vért hánytam. (1) A reggel nem váratott sokáig magára, s mikor felébredtem, rögtön arra gondoltam, hogy valami örvendetes dolgot fogok megtudni s az ablakhoz közeledve megállapíthattam, hogy nem csalódtam... Ó, nagy öröm töltötte el a lelkemet, mélységesen meg voltam győződve arról, hogy Jézus halálának évfordulóján hallatta velem első hívó szavát. *Olyan volt ez, mint egy édes és távoli zsongás, amely a Jegyes érkezését jelezte nekem.*

Igen nagy buzgalommal vettem részt a Primán és a Káptalanon. Siettem, hogy sorra kerüljek, hogy miközben bocsánatot kérek Öntől, (2) bizalmasan elmondhassam, szeretett Anyám, reményemet és boldogságomat; hozzátettem azonban, hogy egyáltalán nem szenvedek (ami igaz is volt), és könnyörögtem, hogy ne tegyen kivételt velem. Valóban meglett az a vigasztalásom, hogy az egész Nagypénteket úgy tölthettem el, ahogyan kívántam. Soha ennyi gyönyörűségemet nem találtam a Kármel szigorában, a remény, hogy az Égbe megyek, határtalan ujjongással töltött el. Mikor elérkezett ennek a boldogságos napnak az estje, pihenni kellett térni, a jó Jézus ugyanúgy jelezte, mint az előző éjszakán: nincs messze, hogy átlépjek az Örök életbe... Én akkor oly eleven, oly tiszta hitnek örvendtem, hogy az Ég eszméje volt minden boldogságom; nem tudtam hinni, hogy lehessenek egyáltalán olyan istentelenekek, akiknek nincs hitük. (3) Úgy hittem, hogy saját gondolatuk ellen beszélnek, tagadva az Ég létezését, a szép Mennysországot, ahol Isten Maga szeretne örök jutalmuk lenni. Az annyira örömteli húsvéti napokban Jézus megéreztettem velem, hogy valóban vannak olyan lelkek, akiknek nincs hitük, akik visszaélve a kegyelemmel, elvesztik ezt a drága kincset, az egyedüli tiszta és igaz örömök forrását. Megengedte, hogy lelkemet a legsűrűbb sötétség árasssa el, és hogy a számomra oly édes Mennysországi gondolata most már csak küzdelem és kinszenvedés tárgya legyen... Kellott, hogy ez a megpróbáltatás ne csak néhány napig, néhány hétig tartson, kellett, hogy csak a Jó Isten kijelölje órákban érjen véget és... nem jött még el az óra... Szeretném, ha ki tudnám fejezni azt, amit érzek, de jaj! azt hiszem, Tehetetlenség. Csak az tudja megérteni ennek a komor alagútnak a sötétségét, aki átutazott rajta. Meg fogom próbálni mégis, hogy megmagyarázzam egy hasonlattal.

Tegyük fel, hogy sűrű ködbe burkolt országban születtem, soha nem tárult elém a természet nevető arca, melyet előnt, átfórnál a ragyogó Nap; igaz, gyermekkorom óta hallom, hogy beszélnek ezekről a csodákról, tudom, hogy az ország, ahol vagyok, nem az én hazám, s hogy van egy másik, amely felé szüntelenül törekednem kell. Ez nem afféle história, amelyet annak a szomorú országnak egyik lakója talált ki, amelyben én vagyok, ez a való igazság, mert a ragyogó Nap országának a Királya jött el és élt 33 évig a sötétség országában; jaj! a sötétség egyáltalán nem értette meg, hogy ez az Isteni Király a világ világossága... De Uram, a te gyermekek megértette a te isteni világosságodat, bocsánatodat kéri testvérei számára, elfogadja, hogy addig eszi a fájdalom kenyerét, ameddig csak

(1) „Hol az a stoikus — jegyzi meg Mauriac —, aki képes volt valaha is ekkora önsanyargatásra? Vér vagy nem vér? Eletről vagy halálról van szó. Az Okos Szűz mégsem gyűjtja meg lámpását és békességben marad a Nagycsütörtök sötétjében.” Id. Daniel—Rops: Un combat pour Dieu, 889. old.

(2) Nagypénteken a perjelő Anya a felebaráti szeretetről tartott beszédet és a nővérek, egymást megcsókolva, bocsánatot kértek egymástól.

(3) Teréz itt a valóságos hitetlenekekről beszél; nem azokról, akik nem tudnak, hanem azokról, akik nem akarnak hinni.

akarod, és nem akar felkelni ettől a keserűséggel megrakott asztaltól, ahol a bűnösök esznek, míg csak el nem jön az a nap, amelyet te jelöltél meg... De éppen ezért, nem mondhatja-e saját nevében, testvérei nevében: „*Irgalmazz nekünk, Uram, mert szegény bűnösök vagyunk!*” Ó, Uram, bocsáss el bennünket megigazultán... Hogy azok, akiknek nem világít a Hit fényes lángja, mind lássák tűndökölni végre... Ó, Jézus, ha kell, hogy az általuk beszennyezett asztalt egy téged szerető lélek tisztítsa meg, szívesen eszem ott egyedül a megpróbáltatás kenyerét, ameddig csak be nem kegyeskedel vezetni engem a te ragyogó királyságodba. Az egyetlen kegyelem, amit kérek tőled, az, hogy soha ne bántsalak meg téged!...

Szeretett Anyám, amit írok, annak nincs folytatása; az én kicsi történetem, amely tündérmeséhez volt hasonló, egyszerre csak imádsággá változott; én nem tudom, hogy érdeklik-e ezek a zavaros és rosszul kifejezett gondolatok. De végül is, Anyám, én nem azért írok, hogy irodalmi alkotást hozzak létre, hanem engedelmességből, s ha antatom is önt, legalább láthatja, hogy gyermeke jóakaratról tett tanúságot. Csüggedés nélkül folytatom tehát kis hasonlatomat ott, ahol elhagytam. Azt mondtam, a bizonyosság, hogy egy napon majd messzire kerülök a szomorú és sötét országból, adva volt számomra gyermekkorom óta; nemcsak hogy hittem, azok után, amiket nálamnál okosabb emberek szájából hallottam, hanem éreztem is a szívem mélyén a vágyakozást egy szebb vidék után. Ugyanúgy, ahogyan lángesze megérezte Kolumbusz Kristóffal, hogy létezik egy új világ, akkor, mikor még senki sem álmodott róla, úgy éreztem én, hogy egy másik föld egy napon biztonságos lakóhelyül fog majd szolgálni nekem. De egyszerre csak a köd, amely körülfogott, még sűrűbbé vált, behatolt a lelkembe és úgy beborította, hogy már nem vagyok képes fellelni benne az én Hazám annyira édes képét, minden eltűnt! S mikor pihentetni akarom a vaksötétben elfáradt szívemet annak a fényes országnak az emlékezetével, amely felé töreksem, győtreimem megkészeződik; úgy tetszik, hogy a sötétség a bűnözők hangján csúfolódva azt mondja: „Te fényről álmodol, olyan hazáról, amely a leglágyabb illatokban fürdik, álmodol arról, hogy mindörökké bírod majd ezeknek a csodáknak a Teremtőjét; hiszed, hogy egy napon kilépsz majd a ködből, amely most körülvesz! Rajta, rajta, örvendj csak a halálnak, amely megadja neked, nem ugyanazt, amit remélsz, hanem egy még mélysegebb éjszakát, a megsemmisülés éjszakáját.”

Szeretett Anyám, az a kép, amelyet a lelkemet körülvevő sötétségről akartam adni, éppen olyan tökéletlen, mint egy vázlat a modelljéhez hasonlítva, de mégsem akarok hosszabban írni róla; félek, káromlom Istent... félek, hogy már eddig is sokat beszéltem erről...

Ó, bocsássa meg Jézus, ha fájdalmat okoztam neki, de ő jól tudja, hogy bár nincs részem *Hitből eredő örömeiben*, megpróbálom, hogy legalább hitből eredő tetteim legyenek. Azt hiszem, egy év óta többször indítottam fel magamban a hitet, mint azelőtt egész életemben. Minden új küzdelem alkalmával, mikor azért jön ellenségem, hogy kihívjon, bátran viselkedem; tudva, hogy gyávaság párbajjá vivni, hátat fordítok ellenfelemnek, nem méltatva őt arra, hogy szembenézzen velem; és Jézus felé futok, s megmondom neki, hogy kész vagyok rá, hogy az utolsó cseppig kiöntsam a véretem s így valljam meg: van *Mennycsország*. Megmondom Neki: boldog vagyok, hogy nem örülhetek itt a földön ennek a szép Mennycsországnak, azért, hogy Ő egy örökkévalóságra megnyissa azt a szegény hitetlenek számára. Még ennek a megpróbáltatásnak az ellenére is, amely elrabol tőlem *minden gyönyörűséget*, elmondhatom magamról: „*Uram, te ÖRÖMMEL halmozol el engem, BÁRMIT tégy is*. Mert van-e nagyobb öröm, mint szenvedni a te szeretetedért? Minél bensőségesebb a szenvedés, minél kevésbé tűnik fel a teremtmények szemelőtt, annál több örömet okoz neked, ó Istenem! De hogyha — ami lehetetlen — te magad sem tudnál a szenvedésemről, még mindig boldog lennék ennek a szenvedésnek a birtokában, ha általa megakadályozhatnék vagy kiengesztelhetnék akárcsak egyetlen bűnt is, amelyet a Hit ellen követnek el...”

Szeretett Anyám, talán úgy tűnik fel ön előtt, hogy eltúlzom a megpróbáltatásomat; valóban, ha azok után az érzések után ítélem, amelyeket az idén írt verseimben fejeztem ki, vigasztalásokkal eltelt léleknek kell látszanom ön előtt, aki előtt szinte széthasadt a hit fátyola; pedig... nem fátyol az számomra már, fal az, mely az égig ér és eltakarja a csillagos égboltot... Mikor a Mennycsország boldogságáról, Isten örök birtoklásáról éneklek, semmiféle örömet nem érzek, mert egészen egyszerűen arról éneklek, amit HINNI AKAROK. Igaz, hogy néha jön

egy kis napsugár, belevilágít a sötétségbe, olyankor kihagy a megpróbáltatás *egy-egy pillanatra*, de aztán ennek a napsugárnak az emléke, ahelyett, hogy örömet okozna, még sűrűbbé teszi sötétségemet.

Ó, Anyám, soha ennyire nem éreztem, milyen édes és irgalmas az Űr: csak akkor bocsátotta rám ezt a megpróbáltatást, mikor már megvolt hozzá az erőm, hogy elviseljem; korábban, úgy hiszem, elborított volna a csüggedés. Ez most elrabolja mindazt, ami a természet kielégülése lehetett volna a Mennysors ország utáni vágyamban. Szeretett Anyám, úgy látom, most már semmi sem akadályoz abban, hogy szárnyaljak, mert nincs már nagy vágyam, hacsak az nem, hogy szeressek, úgy, hogy belehaljak szeretetembe.

*

Ebben az évben, drága Anyám, a Jó Isten abban a kegyelemben részesített, hogy megértettem: mi a szeretet; igaz, hogy azelőtt is értettem, de tökéletlen módon; nem mélyedtem el Jézus szavaiban: „*A második parancsolat HASONLÍT az elsőhöz: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.*” Én főként arra törekedtem, hogy szeressem Istent, és Őt szeretve megértettem: nem az kell, hogy szeretetem csak szavakban jusson kifejezésre, mert: „*Nem mind, aki mondja: Uram, Uram! megy be a Mennyes Országába, hanem azok, akik Isten akaratát cselekszik.*” Ezt az akaratot Jézus többször megismertette, azt kell mondanom, hogy Evangéliumának csaknem minden lapján: de az utolsó vacsorán, mikor tudja, hogy tanítványainak szíve a lángolóbb szeretettől ég iránta, aki az imént, Eucharisztiajának mondhatatlan misztériumában nekik adta magát, ez az édes Megváltó új parancsot akar adni nekik. Kifejezhetetlen gyengésséggel mondja: *Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást. AMINT ÉN SZERETTELEK TITEKET, TI IS ÚGY SZERESSÉTEK EGYMAST. Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.*”

Hogyan szerette Jézus tanítványait, és miért szerette őket? Ó, természetadta tulajdonságaik nem vonzhatták őt. Közte és köztük véghetetlen távolság volt. Ő volt a tudás, a Véghetetlen Bölcsesség, azok pedig szegény bűnösök, tudatlanok, — eltelve földi gondolatokkal. Ennek ellenére Jézus barátainak, testvéreinek nevezte őket. Azt akarja, hogy majd Vele együtt uralkodjanak Atyjának birodalmában; s hogy kitarhassa előttük ezt a birodalmat, meg akar halni egy keresztfán, mert Ő mondta: „*Senkinek sincsen nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja azokért, akiket szereti.*”

Kedves Anyám, Jézus e szavain elmélkedve átértettem, milyen tökéletlen volt nővéreim iránti szeretetem; láttam, hogy nem úgy szeretem őket, ahogyan a Jó Isten szereti. Ő, most értem, hogy a tökéletes szeretet a mások hibáinak elviselésében áll, abban, hogy cseppet sem csodálkozunk gyöngéiken, hogy épülünk a legcsekélyebb erényen is, melyet szemünk láttára gyakorolnak; főleg pedig azt értettem meg, hogy a szeretet nem maradhat a szív mélyére elzárva. *A gyertyát sem azért gyújtják meg, mondta Jézus, hogy véka alá rejtsek, hanem gyertyatartóra teszik, hogy világítson MINDAZOKNAK, kik a házban vannak.* Úgy gondolom, hogy ez a gyertya a szeretetet jelképezi, melynek világítania, boldogítania kell, nemcsak azokat, akik nekem a legdrágábbak, hanem MINDENKIT, aki csak a házban van, kivétel nélkül.

Mikor az Űr azt parancsolta népének, hogy szeresse felebarátját, mint önmagát, még nem jött el a földre; s azt is jól tudva, hogy milyen fokban szereti az ember önmagát, nem kérhetett teremtményeitől ennél nagyobb szeretetet a felebarát számára. De mikor Jézus új parancsot ad apostolainak, AZ Ő PARANC SOLATÁT, amint később mondja, akkor már nem arról beszél, hogy úgy szeressük a felebarátunkat, mint önmagunkat, hanem arról, hogy úgy szeressük, mint ahogy Ő, Jézus szerette, ahogy Ő fogja szeretni az idők végezetéig...

Ó, Uram! tudom, hogy nem parancsolsz semmi olyat, ami lehetetlen; te jobban ismered gyengeségemet, tökéletlenségemet, mint én magam, te jól tudod, hogy én soha nem tudnám úgy szeretni a nővéreimet, ahogyan te szereted őket, ha csak *te magad*, ó, én Jézusom, nem szeretnéd őket tovább *énbennem*. És mivel meg akartad adni nekem ezt a kegyelmet, azért adtál új parancsolatot. Ó! mennyire szeretem ezt a parancsot, hiszen biztosítékát nyújtja annak, hogy a Te akaratod: *bennem szeretni* mindazokat, akiket szeretnem rendelsz!...

Igen, érzem, hogy mikor szerető szívű vagyok, egyedül Jézus cselekszik bennem; minél inkább egy vagyok Vele, annál jobban szeretem minden nővéretem. S amikor növelni akarom magamban ezt a szeretetet, főleg, amikor a gonosz lélek megkísérli, hogy lelki szemeim elé vetítse ennek vagy annak a számomra kevésbé rokonszenves nővérnek a hibáit, sietve kutatok erényei, jóra való vágyai után, azt mondom magamnak, hogy ha láttam is elesni egyszer, attól még számos győzelmet arathatott, melyet alázatosságból elrejt; s ami az én szememben hibának tűnt fel, még nagyon erényes tette lehet a jó szándék folytán.

*

Van a közösségben egy nővér, akinek megvan az az adottsága, hogy mindenben visszatetszik nekem, a szokásai, a szavai, egész lénye *nagyon kellemetlenek* voltak számomra. Emellett szent szerzetesnő, aki valószínűleg *nagyon kedves* a Jó Isten előtt; nem is akartam engedni természetes ellenszenvemnek; azt mondtam magamnak, hogy a szeretetnek nem érzelmekből, hanem tettekből kell állania, tehát mindenképpen azon voltam, hogy azt tegyem ezért a nővérért, amit annak a személyéért tennék meg, akit a legjobban szeretek. Valahányszor csak találkoztam vele, imádkoztam érte a Jó Istenhez, Neki ajánlva minden erényét és érdemét. Éreztem, hogy ezzel örömet szerzek Jézusnak, mert nincs művész, aki ne örülne, ha műveit dicsérik, és Jézus, a lelkek Művésze, boldog, ha nem állunk meg a külsőnél, hanem behatolunk egészen a benső szentélyig, melyet Ő lakóhelyül választott, s csodáljuk annak szépségét. Nem elégedtem meg azzal, hogy imádkozzam ezért a nővérért, aki annyi küzdelemre adott alkalmat, hanem minden lehetséges módon szolgálatára is próbáltam lenni; mikor kísértésbe estem, hogy kellemetlenül válaszoljak neki, beértem azzal, hogy a legszeretőbb mosolyommal mosolyogjak rá, és igyekeztem másra terelni a beszédet, mert ezt mondja Krisztus Követése: „Jobb meghagyni mindenkit a maga véleményében, mint vitaközlésbe ereszkedni vele.”

Gyakran, mikor nem voltam pihenőn, (úgy értem, hogy munkaórák alatt) hivatalos érintkezésbe is kerültem ezzel a nővérrel, s mikor a harcaim túl hevesek voltak, megfutamodtam, mint valami katonaszökevény. Mivel sejtelve sem volt arról, hogy mit érzek irányában, sohasem gyanította viselkedésem indító okait, s abban a meggyőződésben élt, hogy egyénisége kellemes a számomra. Egy napon a pihenőórán körülbelül ezeket a szavakat mondta nekem, igen örvendező arccal: „Lenne olyan szíves és mondaná meg nekem, Gyermek Jézusról nevezett Teréz nővérem, mi az, ami annyira vonzza énfelém? Valahányszor csak rá néz, mindig mosolyogni látom.” Ő, ami feléje vonzott, az a lelke mélyén rejtőző Jézus volt ... Jézus, aki megédesíti a legkeserűbbet is ... Azt feleltem neki, hogy azért mosolyogtam, mert örültem, mikor láttam, (persze, nem fűztem hozzá, hogy ezt lelki szempontból értettem).

*

... néha elfoglaltságaink miatt kénytelenek vagyunk megtagadni valamely szolgálatot, de ha a szeretet mélyre eresztette gyökereit a lélekben, megmutatkozik külsőleg is. Ha nem tudunk adni, van a kérés elhárításának olyan kedves formája is, amely ugyanannyi örömet okoz, mint az adomány.

Messziről csupa rózsaszínnek tűnik fel *jót tenni a lelkekkel*, jobban megszerettetni velük Istent, egyszóval: személyes szempontjaink és gondolataink szerint mintáznunk őket. — Közélről mindezeknek éppen az ellenkezője áll ... eltűnik a rózsaszín ... az ember érzi, hogy a Jó Isten segítsége nélkül *jót tenni* lehetetlen, mint felragyogtatni a Napot az éjszakában ... Az ember érzi, hogy hajlandóságait, egyéni elgondolásait teljesen el kell felednie, és azon az úton kell vezetnie a lelkeket, amelyet Jézus jelölt ki számukra, s nem a mi saját útunkon próbálni járattunk őket.

Micsoda nagy hatalma van ... az Imának! Olyan, mint egy királyné, akinek minden percben szabad bejárása van a királyhoz, és mindent elérhet, amit csak akar. Hogy meghallgatást nyerjünk, ahhoz nem szükséges, hogy könyvből olvassunk valami szép imamintát, amelyet a körülményeknek megfelelően szerkesztettek meg; ha így lenne ... jaj! milyen szánalomraméltó lennének! A *Divinum Officiumon* kívül, melynek elmondására *nem vagyok méltó*, nincs bátorságom rákényszerítenem magam arra, hogy *szép* imákat keressek ki a könyvből, belefájdul a

fejem, annyi van belőlük! ... Azonkívül mindegyikük szebb a másíknál! Valamennyit nem tudnám elmondani, s nem tudva, hogy melyiket válasszam, úgy teszek, mint a gyermekek, akik nem tudnak olvasni: egészen egyszerűen megmondom a Jó Istennek azt, amit mondani akarok neki, anélkül, hogy szép mondatokat faragnék, és Ó mindig megért engem ... Nekem az *ima* a szív lendülete, egy egyszerű, Ég felé vetett pillantás. A hála és a szeretet kiáltása megpróbáltatásban épűgy, mint örömben; egyszerűval valami nagy, valami természetfölötti dolog, amely kitűgítja a lelkeket és Jézussal egyesít!

Néha, ha a lelkem olyan nagy szárazságban van, hogy lehetetlenség egyetlen olyan gondolatot is kipréselnem belőle, amely a Jó Istennel egyesítene, elmondok *igen lassan* egy Miatyánkot s utána az Angyali üdvözetet; ezek az imák aztán elbűvölnek, és sokkal inkább táplálják a lelkeket, mintha nagy sietve százszor elmondtam volna őket...

*

Azt vettem észre (és ez egészen természetes), hogy a legszentebb életű nővéreket részesítik a legtöbb szeretetben, keresik az alkalmat, hogy beszélgessenek velük, kérésük nélkül szolgálatokat tesznek nekik, egyszerűval ezeket a lelkeket, akik képesek volnának elviselni a figyelmesség, a gyöngédség hiányát, mindenki szeretettel veszi körül. Alkalmazni lehet rájuk Keresztes Szent János atyánk mondását: „Minden jó nekem adatott, mikor már nem önszeretettől kerestem.”

A tökéletlen lelkek, ellenkezőleg, egyáltalán nem népszerűek; kétségtelenül tekintettel vagyunk rájuk a szerzetesi udvariasság határain belül, de talán félve is, hogy néhány kevésbé szerető szót mondunk nekik, kerüljük a társaságukat. — A tökéletlen lelkekről beszélve nemcsak a szellemi tökéletlenségekről akarok szólni, miután a legszentebbek is csak a Mennysországból lesznek tökéletesek; szólni akarok az ítélőképesség, a jólneveltség hiányáról, bizonyos lelki alkatok túlérzékenységről; mindez nem teszi valami nagyon kellemessé az életet. Tudom, hogy ezek a lelki rokkantságok krónikusak, nincs remény a gyógyulásukra, de azt is jól tudom, hogy Anyám éppen így ápolna, éppen így igyekezne könnyíteni rajtam, ha egész életemben beteg maradnék is. Mindebből erre a következtetésre jutok: pihenő óra, szabad idő alkalmával keresnem kell azoknak a nővéreknek a társaságát, akik számomra a legkevésbé kellemesek, hogy a jó samaritánus tisztét töltssem be ezek mellett a sebzett lelkek mellett. Gyakran elég egy szó, egy szerető mosoly ahhoz, hogy egy szomorú lelket felvidítsunk; de egyáltalán nem azért akarom gyakorolni a szeretetet, hogy ezt a célt elérjem, mert tudom, hogy hamar elveszthetem a bátorságomat: egy legjobb szándékkal kimondott szót talán éppen ellenkezőleg értelmeznék. Éppen ezért, hogy ne veszítsek időt, mindenkivel szeretetreméltó akarok lenni (és különösen a legkevésbé szeretetreméltó nővérekkel), hogy örömeire legyek Jézusnak, s hogy megfogadjam tanácsát, melyet az Evangéliumban ad, körülbelül ezekkel a szavakkal: — „Ha lakomat adtok, ne rokonaitokat és barátaitokat hívjátok meg attól való félelmekben, hogy másképpen ők seín fognak meghívni benneteket s így megkaptátok jutalmatokat, hanem hívjátok meg a szegényeket, a sántákat, a bénákat és boldogok lesztek, mert ők ezt nem tudják viszonozni, mert a ti Atyátok, aki lát a rejtekben, megfizet nektek.”

Milyen lakomat tud készíteni egy kármelita a nővéreinek, ha nem kedves és vidám szeretetből álló szellemi lakomat? Én legalább nem ismerem másfaját, és Szent Pált akarom követni, aki együtt örvendezett az örvendezőkkel; igaz, hogy együtt sírt a sírókkal is, és a könnyeknek néha fel kell bukkanniuk abban a lakomában is, amelyet én akarok felszolgálni; de mindig meg fogom próbálni, hogy végül is ezek a könnyek örömmé változzanak, mert az Úr szereti azokat, akik örömmel adnak.

Oly jó hozzám az Úr, hogy tőle félnem lehetetlen, mindig megadta azt, amit kívántam, vagy még inkább, azt kívántatta velem, amit meg akart adni nekem.

*

Az egyszerű lelkeknek nincs szükségük bonyolult eszközökre; miután én is közéjük tartozom, egy reggelen, hálaadásom alatt, Jézus egy egyszerű eszközt adott nekem arra, hogy küldetésemnek eleget tegyek. Megértette velem az Enekek Enekének ezeket a szavait: „VONZZ ENGEM, S MI FUTNI FOGUNK a Te keneteid illata után”. Ó, Jézus, tehát még azt sem szükséges mondani: Vonzz engem, s

ezáltal vonzzad azokat a lelkeket, akiket szeretek. Ez az egyszerű szó: „Vonz engem”, elég. Uram, megértem, hogy akkor, ha egy lélek engedte, hogy rabul ejtse a te keneteid mámorító illata, nem futhat egyedül, magával ragadja az összes lelkeket, akiket szeret; ez minden kényszer, minden erőfeszítés nélkül történik, ez az ő feléd vonzódsának természetes következménye.

Mint ahogy a hegyi patak, miközben fékevesztetten veti magát a tengerbe, magával sodor mindent, amivel csak útközben találkozott, ugyanígy a lélek, aki elmerül a Te szereteted partalan tengerében, ő, Jézusom, magával viszi az összes kincseket, amelyek csak birtokában vannak. Uram, te tudod, hogy nincs más k'ncsem, mint a lelkek, akiket a Te tetszésed egyesített az enyémmel; te magad bíztad rám ezeket a kincseket, s így én is kölcsön merem venni azokat a szavakat, amelyeket a Mennyei Atyának mondtál azon az utolsó estén, amelyet még mint utas és halandó értél meg a mi földünkön. Jézus, én Édesem, nem tudom, mikor fog véget érni a száműzetésem ... kell, hogy nem egy estén énekeljem még a száműzetésben a te irgalmat, de végül számomra is elérkezik az *utolsó este*; szeretném, ha ekkor ezt mondhatnám neked, ő, én Istenem: „*Dicsőítettelek ezen a földön, véghezvittem a munkát, amelyet reám bíztál; megismertettem a nevedet azokkal, akiket neked adtál: ők a teid voltak, és te nekem adtad őket. Most már tudják, hogy minden, amit nekem adtál, tőled jön, mert én közöltem velük azokat a szavakat, amelyeket te közöltél velem, ők elfogadták azokat és hitték, hogy te küldtél engem. Imádkozom azokért, akiket nekem adtál, mert ők a Tiéid. Én nem vagyok már a világban, ők még benne vannak, én pedig hozzád megyek. Szent Atyám, őrizd meg a te szent nevedért azokat, akiket nekem adtál. Én most hozzád megyek, s hogy az öröm, amely TŐLED jön, teljes legyen bennük, azért ronom ezt most, mikor még a világban vagyok. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól. Ők nem a világból valók, mint ahogyan én sem vagyok a világból való. Nemcsak értük imádkozom, hanem azokért is, akik az ő szavaik nyomán hinni fognak BENNED.*”

Atyám, azt kívánom, hogy ahol én leszek, azok, akiket nekem adtál, ott legyenek velem, és hogy a világ megismerje, hogy szeretted őket, mint ahogyan engem szerettél.”

Igen, Uram, ezt szeretném elismételni, mielőtt a karodba repülnék. Talán vakmerőség ez? De nem, már régen megengedted nekem, hogy merész legyek veled szemben. Mint ahogy a tékozló fiú atyja beszélt idősebbik fiához, úgy mondtad nekem: „MINDEN, ami az enyém, a tiéd is.” Tehát a te szavaid, ő, Jézus, az enyéme is, és felhasználhatom őket arra, hogy azokra a lelkekre, akik egyek velem, leesdjem a Mennyei Atya kegyelmeit. De Uram, mikor azt mondom, hogy ahol én leszek, kívánom, hogy akiket nekem adtál, szintén ott legyenek, nem képelem azt, hogy ne nyerhetnének jóval nagyobb dicsőséget annál, amelyet a te tetszésed nekem adna; én egyszerűen azt akarom kérni, hogy egyszer majd mindannyian együtt legyünk a te szép Egedben. Te tudod, ő, én Istenem, hogy sohasem kívántam mást, mint Téged szeretni; nem törekszem más dicsőségre. A te szereteted elém jött már gyermekkoromban, velem együtt nőtt, és most olyan határtalan mélység, amilyent felmérnem lehetetlen. A szeretet vonzza a szeretetet, az enyém is szárnyal feléd, én Jézusom, szeretné betölteni az őt vonzó mélységet, de jaj! még akkora sincsen, mint a harmatcsepp, amely belevész a tenger vizébe ... Hogy úgy szeresselek, mint ahogyan te szeretsz engem, ahhoz a te szeretetedet kell kölcsön vennem, csak így találok nyugalmat. Ó, én Jézusom, lehet, hogy ez csak illúzió, de azt hiszem, nem halmozhat sz el több szeretettel egy lelket, mint amennyivel az enyémet elhalmoztad; ezért merem kérni tőled, hogy *úgy szeresd, akiket nekem adtál, mint ahogyan engem szerettél*. Ha majd egyszer, a Mennyeiben, megtudom, hogy jobban szeretted őket, mint engem, örülni fogok neki, mert már most elismerem, hogy ezek a lelkek sokkal jobban megérdemlik a szeretetedet, mint az én lelkem, de itt lenn nem tudnék nagyobbat elképzelni annál a véghetetlen szeretetnél, amelyet — úgy tetszett neked — ingyen, minden érdemem nélkül pazaroltál reám.

*

Úgy hiszem, Anyám, szükséges még magyarázatot adnom az Énekek Énekének erre a szakaszára is: „Vonz engem, és mi futni fogunk”, mert úgy érzem, nehezen érthető az, amit erről mondani akartam. „Senki nem jöhet utánam, mondja Jézus, hacsak AZ ÉN ATYÁM, aki engem küldött, nem vonzza őt!” Azután fenséges példabeszédekben, gyakran pedig anélkül, hogy ezzel a nép számára oly meg-

hitt eszközzel élne, azt tanítja nekünk, hogy elég kopogni, hogy megnyitassék nekünk, keresni, hogy találjunk, és alázatosan kinyújtani a kezünket, hogy megkapjuk azt, amit kérünk . . . Még azt is mondja, hogy mindaz, amit az *ő Atyjától* az *ő* nevében kérünk, megadatik nekünk. Kétségtelenül azért sugallta a Szentlélek már Jézus születése előtt ezt a prófétai imát: „*Vonzz engem, és mi futni fogunk.*”

Vajon mi egyebet lehet kérni, mint hogy *vonzzanak* bennünket, hacsak azt nem, hogy bensőségesen egyesüljünk azzal, aki rabul ejti a szívünket? Ha a tűz és a vas gondolkodni tudna, és az utóbbi azt mondaná a másiknak: *Vonzz engem* — nem bizonyítaná-e ezzel, hogy azonos akar lenni a tűzzel, oly módon, hogy az egészen átjárja őt, hogy átítassa egész lángoló valójával, s hogy láthatóan eggyé legyen vele? Kedves Anyám, ez az én imám, azt kérem Jézustól, hogy vonzzon oda szeretetének lángjai közé, s így oly szorosan egy legyek Vele, hogy *Ő* éljen és cselekedjék bennem. Érzem, hogy minél jobban lángba borítja szívemet a szeretet tüze, annál inkább fogom mondani, hogy: *Vonzz engem*, s ezáltal azok a lelkek is, akik közelednek felém, (aki szegény, haszontalan kis vastörmelék vagyok, mihelyt távolodom az isteni kohótól) *nagyobb gyorsasággal futnak majd Szerelmesük keneteinek az illata után*, mert egy tüzet fogott lélek nem maradhat már tétlen: egészen bizonyos, hogy Jézus lábaihoz simul, mint Szent Magdolna, s hallgatja az *ő* édes és lángoló beszédét. Mialatt látszólag nem ad semmit, jóval többet ad, mint Márta, aki sokféle dologgal vesződik, és azt szeretné, hogy a nővére utánozza őt. Jézus nem Márta munkáját bélyegzi meg, ezeket a munkákat az *Ő* isteni Anyja is alázatosan vállalta egész életén át, mert el kellett készítenie a Szent Család ételeit. Egyes-egyedül tettvágytól égő háziasszonya *nyugtalanosságát* róttá meg. Minden szent megértette ezt, és azok talán még különösen is, akik az evangéliumi tanítás fényességével töltötték el a világot. Vajon nem az imából merítették-e a Szent Pálok, Szent Ágostonok, Keresztes Szent Jánosok, Aquinói Szent Tamások, a Ferencek, a Domokosok és Istennek annyi többi kiváló Barátja azt az isteni tudományt, amely a legnagyobb géniuszokat bővölte meg? Egy Tudós ezt mondta: „Adjatok egy emelőt, egyetlen szilárd pontot, és kifordítom sarkaiból a világot.” Ami nem adatott meg Archimedesnek, mivel kérésével nem Istenhez fordult, s mivel csak anyagi természetű dolgot kért, egészen, a maga teljességében adatott meg a szenteknek. A Mindenható odaadta nekik *szilárd pontnak: ÖNMAGÁT ÉS EGYEDÜL CSAK ÖT MAGÁT; emelőnek: a szeretet tüzétől lángoló Imát*; s így van az, hogy *ők kiforgatják sarkaiból a világot*; így van, hogy a még küzdő szentek kiforgatják s az eljövendő szentek is ki fogják forgatni a világ végezetéig.

Drága Anyám, még meg szeretném mondani önnek, hogy mit értek a Szerelmes keneteinek jó illatán. — Miután Jézus felment a Mennybe, csak azokon a nyomokon követhetem, amelyeket *Ő* hátrahagyott; de hogy világítanak, hogy illatoznak ezek a nyomok! Nem kell mást tennem, mint az Evangéliumba pillantanom, máris szívom magamba Jézus életének az illatát, és tudom, hogy merre fussak . . . Nem az első helyre törekszem, hanem az utolsóra; ahelyett, hogy előre mennék a farizeussal, megismétlem, bizalommal telve, a vámosok alázatos imáját; különösen azonban Magdolnát követem, az *ő* csodálni való, vagy méginkább szerelmes vakmerőségét, amely megejtí Jézus szívét és meghódítja az enyémet. Igen, érzem, hogy még ha minden bűn, amit csak elkövetni lehet, az én lelkemet terhelne is, mennék, bűnbánattól megtört szívvel, hogy Jézus karjába vessem magam, mert tudom, hogyan szereti a tékozló fiút, aki visszatér hozzá. Én nem azért emelkedem a jó Istenhez a bizalom és a szeretet által, mert *Ő előrelátó* irgalmában megőrizte lelkemet a halálos büntől . . . (A kézirat itt megszakad.)

Július 11-én Szent Teréz a következőket mondta Jézusról nevezett Agnes anyának befejezetlenül maradt kézírata kiegészítésére: „*Mondja meg, Anyám, hogy ha az összes lehető bűnöket elkövettem volna, akkor is ugyanez lenne a bizalmam: érezném, hogy vétkeim sokasága annyi csupán, mint a vízcsepp, amely tüzes serpenyőbe hull.*”

KIS MONIKA fordítása